

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
від 25 лютого 2021 року № 8

Введено в дію 25 лютого 2021 року
Наказ ректора
Хортицької національної академії
від 25 лютого 2021 року № 47/од

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ З МЕТОДИК НАВЧАННЯ

для здобуття другого (магістерського) освітнього рівня
за спеціальністю 013 Початкова освіта
для вступників на основі першого (бакалаврського) рівня,
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

Запоріжжя

2021

Укладачі:

Лупінович С.М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки та методик навчання

Шугай Я.М., кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки та методик навчання

Рецензент: Васильченко Л.В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дидактики та методик навчання природничо-математичних дисциплін комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Розділ I. Зміст програм навчальних дисциплін, питання з яких увійшли до фахового випробування.....	5
Методика навчання дисциплін мовно-літературної освітньої галузі.....	5
Методика навчання дисциплін математичної освітньої галузі.....	7
Методика навчання дисциплін природничої освітньої галузі.....	8
Методика навчання дисциплін мистецької освітньої галузі.....	9
Розділ II. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок.....	11
Розділ III. Список рекомендованої літератури з навчальних дисциплін, питання з яких увійшли до фахового випробування.....	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Згідно з Правилами прийому до Хортицької національної академії у 2021 році, для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 013 Початкова освіта для вступників на основі ступеня бакалавра, освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» вступний фаховий іспит з методик навчання проводиться з метою встановлення фактичного рівня компетентностей майбутніх фахівців, визначення якості професійної підготовки з обраного фаху в обсязі програми освітнього рівня «бакалавр», перевірки здатності вступника до опанування навчальної програми на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма вступного фахового комплексного іспиту ставить за мету забезпечити єдність вимог щодо змісту та критеріїв оцінювання знань і практичних умінь абітурієнтів, визначення рівня узагальнення та систематизації їх знань з вивчених навчальних курсів.

Основними завданнями програми є окреслення найважливіших проблем з теорії та практики методик початкового навчання.

Програма фахового випробування з методик навчання розглядається у комплексі з такими навчальними дисциплінами: «Методика навчання дисциплін мовно-літературної освітньої галузі», «Методика навчання дисциплін математичної освітньої галузі», «Методика навчання дисциплін природничої освітньої галузі», «Методика навчання дисциплін мистецької освітньої галузі».

При складанні іспиту абітурієнти повинні показати: тісний взаємозв'язок фундаментальних та професійних знань, їх глибоке засвоєння; розуміння сучасного стану теорії і практики методик початкового навчання; важливість міжпредметних зв'язків, вміння давати історичну оцінку сучасного стану нової української школи.

Фахове вступне випробування проводиться у формі усного екзамену.

До комплексу фахового випробування з методик навчання зі спеціальності 013 Початкова освіта входять 30 білетів. Кожний білет включає по три питання з методик навчання.

Критерії оцінювання знань абітурієнтів на вступному фаховому екзамені визначаються за шкалою ЕКТС.

РОЗДІЛ 1. ЗМІСТ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ПИТАННЯ З ЯКИХ УВІЙШЛИ ДО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Зміст програми з «Методики навчання дисциплін мовно-літературної освітньої галузі»

Методика навчання української мови

Предмет, завдання і наукові основи методики навчання української мови в початкових класах. Основні розділи, зміст і обсяг матеріалу, що вивчається в курсі української мови в початкових класах.

Формування мовленнєвої компетентності в молодших школярів на сучасному етапі початкового навчання. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів на уроках української мови. Завдання і прийоми розвитку усного монологічного мовлення. Види навчальних монологів.

Психологічні та лінгвістичні основи методики навчання грамоти. Добукварний період навчання грамоти. Завдання букварного та післябукварного періодів.

Навчальний зміст уроків читання у період навчання грамоти. Програмові вимоги до уроків читання. Програмові вимоги до уроків письма. Види писемної діяльності на цьому етапі. Уміння, які формуються на кінець добукварного періоду. Зміст мовних знань. Зміст мовленнєвих навичок. Засоби розвитку мовлення. Методика роботи з предметними, сюжетними малюнками. Порядок роботи за розворотом «Букваря».

Поняття про мову і мовлення. Особливості усного і писемного мовлення. Основні методи і прийоми формування в учнів початкових класів елементарних уявлень про мову як знакову систему; виникнення мов світу; основні функції мови; мовлення як мову в дії, в спілкуванні між людьми; діалогічне та монологічне мовлення; етику мовлення, форми мовлення.

Види переказів і методика їх проведення в початковій школі.

Види творів і методика їх проведення в початковій школі. Класифікація творів за джерелом матеріалу, жанрами, місцем виконання, ступенем участі учнів у складанні тексту, розміром, метою виконання. Прийоми підготовки учнів до написання творів. Методика роботи над побудовою твору.

Методика вивчення граматичного матеріалу в початковій школі. Методика вивчення лексичного матеріалу в початковій школі. Лінгводидактичні основи методики роботи над словом у початковій школі. Робота над засвоєнням лексичного значення слова в початковій школі. Способи пояснення семантики слів. Робота над усвідомленням прямого і переносного значення слова, багатозначністю й омонімією. Методика проведення лексичного розбору в початковій школі.

Методика вивчення орфографічного матеріалу в початковій школі. Види орфографічних вправ: списування, коментоване письмо, письмо з пам'яті, робота з орфографічним словником. Диктанти, їх види. Словникова робота в процесі навчання орфографії. Методика проведення вправ з орфографії в

початковій школі. Методика проведення орфографічних розборів у початковій школі.

Методика вивчення фонетичного матеріалу в початковій школі. Методика проведення фонетичного розбору в початковій школі.

Методика навчання літературного читання

Читацька компетентність. Принципи визначення змісту літературного читання. Сутність тематично-жанрового, естетичного, літературознавчого, комунікативно-мовленнєвого принципів. Змістові лінії програми курсу «Літературне читання». Навичка читання. Шляхи удосконалення навички читання.

Види читання (голосне, мовчазне), їхнє значення. Основні етапи розвитку навички читання. Співвідношення голосного і мовчазного читання в початковій школі.

Якості повноцінної навички (правильність, швидкість, усвідомлення, виразність).

Правильність читання. Чинники, які впливають на правильність. Вироблення точності зорового сприймання, формування чіткої правильної вимови, уважності. Зняття труднощів техніки читання. Методика запобігання помилкам і форми їх виправлення під час читання.

Швидкість читання. Залежність швидкості читання від особливостей тексту. Вплив пам'яті, поля читання, периферійного зору, антиципації на розвиток швидкості читання.

Усвідомленість читання. Критерії виявлення усвідомленості прочитаного (розуміння ідеї твору, змісту окремих частин, визначення ставлення до прочитаного, розуміння суті думки, вираженої в кожному реченні, лексичного значення кожного слова, переносного значення слів, метафоричних виразів, порівнянь, фразеологічних одиниць, стійких зворотів, прислів'їв, крилатих виразів тощо).

Виразність читання. Вміння користуватися засобами інтонаційної виразності (тон, темп, сила голосу, пауза, логічний наголос).

Основні етапи роботи з художнім твором на уроках літературного читання. Етап «до читання твору»: зняття труднощів техніки читання, підготовка до сприймання емоційно-естетичного змісту твору. Етап «під час читання»: цілісне сприймання твору, повторне перечитування та аналіз, вторинний синтез. Етап «після читання»: включення прочитаного твору в систему раніше опрацьованих шляхом порівняння їх за змістом, художніми образами, засобами, настроєм.

Аналіз художнього твору на уроках літературного читання. Види аналізу художнього твору на уроках літературного читання: услід за автором, пообразний, проблемно-тематичний, комбінований. Методика роботи над творами різних жанрів. Коло читання учнів 2, 3, 4 класів.

Зміст програми з «Методики навчання дисциплін математичної освітньої галузі»

Предмет і завдання методики навчання математики в початкових класах як навчального предмету. Значення педагогіки та педагогічної психології в системі курсу методики навчання математики в початковій школі. Освітні, виховні і розвивальні завдання навчання математики в початковій школі. Зміст і структура початкового курсу математики. Система побудови початкового курсу математики. Система побудови початкового курсу математики в варіативних системах (як у діючих в Україні, так і в інших країнах).

Особливості уроку математики в початковій школі. Урок математики як основна форма організації навчальної діяльності молодших школярів. Освітня, виховна і розвивальна мета навчання математики. Типи уроків і їх структурні елементи. Комбінований урок і його структурні елементи: перевірка домашнього завдання, опитування учнів, усні обчислення, опрацювання нового матеріалу, закріплення та узагальнення знань учнів.

Дії додавання і віднімання. Обчислювальні прийоми для чисел першого десятка. Прилічування і відлічування по одному. Додавання і віднімання частинами. Переставний закон множення. Групування доданків. Табличне додавання в межах 10. Обчислювальні прийоми для чисел другого десятку. Розрядні випадки додавання і віднімання. Додавання з переходом через розряд. Зв'язок між дією додавання і віднімання. Математичні закони і правила, що використовуються. Способи усних обчислень: нумераційні випадки, додавання і віднімання цілих сотень, додавання і віднімання цілих десятків, що приводить до дій в межах тисячі; додавання і віднімання виду $450+30$, $450-300$. Способи письмових обчислень (в стовпчик). Обчислювальні прийоми для багатоцифрових чисел. Усні обчислення. Письмові обчислення.

Смисл дій множення і ділення. Табличне множення і ділення. Переставний закон множення. Прийоми запам'ятовування таблиці множення і ділення. Зв'язок між множенням і діленням. Множення і ділення з 0 і 1. Позатабличне множення і ділення в межах 100. Правило множення і ділення суми на число. Сполучний закон. Прийоми обчислень. Ознаки подільності. Ділення з остачею. Прийоми усних обчислень множення і ділення трицифрових і багатоцифрових чисел. Прийоми множення і ділення на розрядну одиницю (Множення і ділення на 10, 100, 1000). Множення в стовпчик. Математичні закони і правила, що використовуються. Прийоми обчислень. Письмове множення на двоцифрове і багатоцифрове число. Особливі випадки. Ділення в стовпчик.

Значення геометричного матеріалу в початковому курсі математики. Мета і завдання вивчення геометричного матеріалу в початкових класах. Методика формування уявлень про геометричні фігури, які вивчаються в курсі математики початкової школи: лінію, пряму, криву, відрізок, промінь, ламану, коло, круг. Ознайомлення учнів з найпростішими плоскими геометричними фігурами: трикутником, чотирикутником, прямокутником, квадратом та їх властивостями. Методика формування уявлень про кут, види кутів, геометричні

тіла. Побудова геометричних фігур. Використання інформаційних технологій під час вивчення теми.

Зміст і завдання вивчення величин у початковій школі. Довжина. Одиниці вимірювання довжини. Маса, ємкість та одиниці їх вимірювання. Час. Одиниці вимірювання часу. Методика формування уявлень про площу фігури. Обчислення площі. Метрична система одиниць вимірювання площі. Методика ознайомлення з довжиною, масою, ємкістю і одиницями вимірювання.

Методика розв'язування простих задач. Значення і місце задач у початковому курсі математики. Функції текстових задач. Складові процесу розв'язування задач. Культура запису розв'язування задач. Формування навичок розв'язувати прості задачі. Класифікація задач. Методика роботи над задачами, які розкривають конкретний зміст арифметичних дій, на знаходження невідомого компонента арифметичної дії, на кратне та різницеве порівняння, на збільшення та на зменшення числа на (в) кілька одиниць.

Методика роботи над складеними задачами. Розвиток уявлень учнів про складену задачу і процес її розв'язування. Прийоми розвитку уявлень учнів про процес розв'язування задач. Розв'язування типових задач: на знаходження четвертого пропорційного; на пропорційне ділення; на знаходження невідомого за двома різницями; на знаходження середнього арифметичного. Розвиток умінь учнів розв'язувати складені задачі.

Зміст програми з «Методики навчання дисциплін природничої освітньої галузі»

Предмет і завдання методики навчання курсу «Природознавство» в початковій школі. Методологічні основи і методи наукового дослідження. Формування умінь і навичок у процесі навчання курсу «Природознавство». Використання засобів наочності у процесі вивчення курсу «Природознавство». Особливості методики використання натуральних засобів наочності. Особливості методики використання образотворчих засобів наочності. Особливості методики використання аудіовізуальних засобів наочності. Особливості методики використання моделей як засобів наочності.

Зміст та організація дослідницької діяльності молодших школярів у курсі «Природознавство».

Методи та прийоми ознайомлення з природою у початкових класах. Сутність бесіди як методу навчання. Розповідь як метод навчання та її види. Особливості методики проведення спостереження. Види спостережень. Особливості методики проведення дослідів під час вивчення курсу «Природознавство». Особливості методики проведення практичної роботи.

Типи і структура уроків курсу «Природознавство». Вимоги до уроку як основної форми навчально-виховного процесу. Комбінований урок. Макроструктура комбінованого уроку з природознавства. Мікроструктуру уроку. Визначення в кожному конкретному випадку. Дидактична мета і структура уроку-екскурсії. Особливості методики проведення предметного уроку. Позаурочна і позакласна робота з природознавства.

Методика спостережень за формою організації діяльності молодших школярів. Методика спостережень за тривалістю виконання у курсі «Природознавство».

Особливості використання дидактичної гри на етапі закріплення вивченого матеріалу на уроці природознавства.

Методика формування природознавчих уявлень. Методика формування природознавчих понять. Сутність поняття як форми знань. Система понять в навчальному предметі. Методика формування умінь у процесі навчання природознавства. Сутність понять: «уміння», «навичка».

Зміст програми з «Методики навчання дисциплін мистецької освітньої галузі»

Методика навчання образотворчого мистецтва

Роль образотворчого мистецтва в естетичному вихованні учнів.

Зміст та види занять з образотворчого мистецтва в початковій школі. Підготовка та методика проведення занять з декоративного малювання на уроках образотворчого мистецтва.

Тематичне малювання на уроках образотворчого мистецтва.

Малювання з натури на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Особливості в підготовці та проведенні даного виду занять.

Методика проведення бесід з образотворчого мистецтва в початковій школі. Специфіка підбору художніх творів з урахуванням вікових особливостей учнів.

Методика проведення занять із створення ілюстрації до літературного твору.

Призначення та особливості педагогічного малюнка на уроках образотворчого мистецтва в школі.

Методична послідовність побудови зображення на уроках образотворчого мистецтва в школі.

Основи кольорознавства на уроках образотворчого мистецтва. Колір та його ознаки.

Образотворче мистецтво. Коротка характеристика його видів. Графіка, її види. Живопис. Його види. Основні техніки живопису. Поняття жанру в образотворчому мистецтві. Використання різних графічних технік на уроках образотворчого мистецтва в школі

Перспектива на уроках образотворчого мистецтва в школі.

Система наочності на уроках малювання.

Використання мотивів української вишивки на уроках декоративного малювання. Розробка орнаменту в смужці.

Основні та похідні кольори. Кольоровий спектр.

Методика навчання трудового навчання з практикумом

Календарний план з трудового навчання. Підготовка вчителя до уроку.

Вибір навчального об'єкта праці, матеріалів, інструментів. Визначення методів, прийомів, форм практичної роботи уроку.

План-конспект уроку з трудового навчання. Складання плану-конспекту за структурою комбінованого уроку: організація класу; мотивація навчально-трудова діяльності, актуалізація знань учнів, послідовність трудових дій; самостійна робота учнів; аналіз і оцінювання учнівських робіт; прибирання робочих місць.

Елементи графічної грамоти. Визначення поняття «графічна грамота». Поняття про ескіз, креслення, види ліній на кресленні, їх призначення.

Види паперу. Прийоми перегинання і складання паперу та картону. Основні види паперу, їх застосування у різних галузях. Послідовність перегинання складання паперу. Спосіб перегинання картону. Прийоми розмічання і різання паперу та картону.

Розмітка за шаблоном, трафаретом, клітинками, лінійкою /кутником/, циркулем. Різання паперу ножицями, а картону - ножем.

Організація навчально-трудового процесу в початкових класах.

Організація робочого місця учня. Індивідуальні інструменти у робочій папці. Інструменти загального користування. Предметна і графічна наочність.

Методика проведення занять з природними матеріалами. Основні природні матеріали для практичних робіт, їх використання. Методичні прийоми «розпізнавання», «додумування». Способи з'єднання окремих деталей у виробі.

Методика проведення занять з фольгою і дротом. Поняття про карбування. Послідовність виготовлення виробів-сувенірів з фольги способом тиснення. Інструменти для обробки дроту Правила безпеки при роботі з гострозубцями.

Методика проведення практичних занять з тканиною. Виробництво тканин, види волокон і тканин. Розмітка і розкрій тканин. Види швів. Правила безпеки при роботі з голкою.

Позаурочна робота з учнями. Заняття в гуртках. Масові форми позаурочної роботи.

РОЗДІЛ II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Фахове випробування з методик навчання є формою контролю навчальних досягнень абітурієнта, глибини засвоєння ним програмного матеріалу, логіки та взаємозв'язків між окремими дисциплінами та їхніми розділами, здатності творчо використовувати набуті знання та уміння, сформованості власного ставлення, світоглядної позиції щодо навчання учнів початкової школи.

Загальна оцінка відповіді на екзамені кожного абітурієнта є комплексною, яка враховує всі аспекти його відповіді: теоретичні знання, уміння застосовувати їх у розкритті методик навчання згідно освітньо-професійної програми Початкова освіта спеціальності 013 Початкова освіта.

Під час оцінювання успішності абітурієнта на фаховому випробуванні з методик навчання мають бути враховані наступні критерії:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення матеріалу;
- культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість відповіді;
- використання під час відповіді додаткової інформації;
- уміння аргументувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, навчальну інформацію, робити висновки.

Для визначення ступеня оволодіння абітурієнтом навчального матеріалу використовуються наступні рівні досягнень абітурієнтів за 200-бальною шкалою оцінювання.

А (високий рівень) – абітурієнт дає повну відповідь на питання білету; вільно володіє навчальним матеріалом; демонструє глибокі знання з різних розділів програми; логічно та послідовно викладає навчальний матеріал; демонструючи знання отримані як з основної, так і з додаткової літератури; уміє аргументувати свою думку; висловлює власне ставлення до проблем початкової освіти; демонструє свою світоглядну позицію. Відповідь абітурієнта на питання практичного змісту характеризується правильністю, обґрунтованістю, творчим підходом до його розв'язання.

В (достатній рівень) – абітурієнт дає повну відповідь на питання білету; володіє значним обсягом навчального матеріалу, що свідчить про оволодіння ним основною та частково додатковою літературою з курсу; викладає свої думки логічно та послідовно, проте допускає окремі несуттєві неточності; демонструє здатність до аналізу та узагальнення; вміє робити висновки проте має певні труднощі з їх аргументуванням, а тому уникає висловлювання власної позиції.

С (достатній рівень) – абітурієнт дає фрагментарну відповідь на питання білету; володіє певним обсягом навчального матеріалу на репродуктивному рівні, що свідчить про оволодіння ним переважно основною літературою з курсу; викладає свої думки логічно та послідовно, проте допускає окремі суттєві помилки та неточності; демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, немає достатніх умінь для самостійного узагальнення; має труднощі щодо формулювання висновків та їх аргументування.

D (задовільний рівень) – абітурієнт володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, демонструючи знання отримані лише з основної літератури, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно, демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, але має значні труднощі з його узагальненням та формулюванням висновків, не вміє їх аргументувати, не виявляє самостійності думки, власної позиції.

E (задовільний рівень) – абітурієнт володіє навчальним матеріалом частково, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно та нелогічно, не володіє навичками аналізу навчального матеріалу, не вміє його узагальнювати, робити висновків та аргументувати їх. Не висловлює власної думки.

FX (низький) – абітурієнт не володіє навчальним матеріалом, відмовляється від відповіді або відповідає не по змісту запитань.

Прохідний бал за іспит дорівнює 120 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт за кожним запитанням дисципліни складає:

- 1 запитання – 40 балів
- 2 запитання – 40 балів
- 3 запитання – 20 балів.

Оцінювання знань вступників на усному екзамені оцінюється на підставі наступних критеріїв:

5-бальна шкала оцінювання			
2 (незадовільно)	3 (задовільно)	4 (добре)	5 (відмінно)
200-бальна шкала оцінювання			
100-119	120-159	160-179	180-200
Критерії оцінювання знань			
Абітурієнт має дуже низький рівень знань з курсу. Допускає помилки у більшості питань. Не засвоїв жодної теми курсу. Правильні відповіді носять стихійний характер.	Абітурієнт володіє матеріалом курсу на низькому рівні. Допускає помилки одразу з декількох тем. Має нестійкі знання з предмету, інформацію засвоїв поверхово, лише її елементи.	Абітурієнт володіє матеріалом курсу на середньому рівні. Може припускатися помилок у питаннях окремих циклів курсу. Більшість матеріалу засвоєно системно, добре володіє понятійно-категоріальним апаратом курсу.	Абітурієнт вільно володіє навчальним матеріалом. На високому рівні засвоєно основні поняття курсу. Повністю володіє питаннями курсу, може припускатися лише деяких несуттєвих неточностей та невідповідностей.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування набрав від 100-119 балів, то дана кількість балів вважається недостатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до Хортицької національної академії.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнтів виводиться за результатами обговорення членами комісії.

РОЗДІЛ IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ПИТАННЯ З ЯКИХ УВІЙШЛИ ДО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Література з дисципліни «Методика навчання дисциплін мовно-літературної освітньої галузі»

1. Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : монографія. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 346 с.
2. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. посіб. / М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2006. – 268 с.
3. Вашуленко М.С. Навчання грамоти в 1 кл. : посіб. для вчителя. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 224 с.
4. Вашуленко О.В. Уроки літературного читання. 2 клас: навчальний посібник для вчителя у двох частинах. Частина перша. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 208 с.
5. Захарійчук М.Д., Науменко В.О. Книжка для вчителя: Методика роботи за «Букварем» (методичний посібник). – К. : Грамота, 2012. – 240 с.
6. Каніщенко А.П., Ткачук Г.О. Українська мова з методикою навчання в початкових класах. Інтегрований курс / А.П. Каніщенко, Г.О. Ткачук. – К.: Промінь, 2003. – 232 с.
7. Коваль Л.В. Актуальні проблеми початкового навчання : дидактико-методичний аспект : навч.-метод. посіб. / Людмила Вікторівна Коваль. – Бердянськ : Вид-во Ткачук О. В., 2015. – 224 с.
8. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М.С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
9. Науменко В.О. Уроки літературного читання в 2 класі: метод. посіб. для вчителя / Віра Науменко. – К. : Генеза, 2013. – 280 с.
10. Науменко В.О., Харітоненко Л.А. Уроки літературного читання в 3 класі. Методичний посібник + CD. – К. : Генеза, 2014. – 272 с.
11. Науменко В.О. Уроки літературного читання в 4 класі. Методичний посібник. – К. : Генеза, 2015. – 176 с.
12. Савченко О.Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник / О. Я. Савченко. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 176 с.
13. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти : підручник / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
14. Савченко О.Я., Кальчук М.І. Уроки літературного читання у 3 класі : навчально-методичний посібник для вчителя у двох частинах. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2014.
15. Савченко О.Я. Методика літературного читання у 4 класі. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2015.
16. Савченко О.Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник / О. Я. Савченко. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 176 с.

17. Чемоніна Л.В. Сучасні технології навчання освітньої галузі “Мови і літератури” в початковій школі : практичний курс : навч. посіб. / Лада В’ячеславівна Чемоніна. – Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2015. – 160 с.

Література з дисципліни

«Методика навчання дисциплін математичної освітньої галузі»

1. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2006 – 336 с.

2. Коваль Л.В. Методика навчання математики: теорія і практика /Л.В. Коваль, С.О. Скворцова: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010102 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» [2-ге видання допов. і переробл.] – Харків : ЧП «Принт-Лідер», 2011. – 414 с.

3. Коваль Л. Практикум з методики навчання математики в початковій школі (1 клас) : навч.-метод. посіб. [для студ. напряму підготовки 6.010102 Початкова освіта освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр] / Людмила Коваль, Тетяна Ніконенко. – Бердянськ : ФО-П Ткачук О.В., 2014. – 216 с.

4. Коваль Л. Сучасні технології навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі : метод. реком. / Людмила Коваль, Тетяна Ніконенко. – Бердянськ, ФО-П Ткачук О. В., 2014. – 96 с.

5. Стрілець С.І. Методика викладання математики в початкових класах у таблицях і схемах: навч.-метод. посіб. / С.І. Стрілець.– Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2012. – 104 с.

Література з дисципліни

«Методика навчання дисциплін природничої освітньої галузі»

1. Біда О.А. Природознавство і сільськогосподарська праця: Методика викладання. – Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2000. – 400 с.

2. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства : навч. посібник / укладачі О.О. Лінник, Н.І. Черв’якова. – Луганськ: Алма-матер, 2006. – 85 с.

3. Козина Е.Ф. Методика преподавания естествознания: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.Ф. Козина, Е.Н. Степаняп. – М. : Академия, 2004. – 496 с.

4. Крамаренко А. Сучасні технології ознайомлення молодших школярів з об’єктами природи : електрон. навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закладів спец. 7.01010201 (або 8.01010201) „Початкова освіта”] / Алла Крамаренко, Катерина Степанюк. – [3-тє вид., перероб. і допов.]. – Бердянськ, 2016. – 352 с.

5. Крамаренко А.М. Методика навчання освітніх галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство» : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закладів напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / Алла Крамаренко. – Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2015. – 394 с.

6. Крамаренко А.М. Методика навчання освітніх галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство» : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закладів напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / Алла Крамаренко. – Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2015. – 394 с.

7. Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник / Автор та укладач О.О. Лінник. – К. : Видавничий дім «Слово», 2010. – 248 с.

8. Шевчук К.Д. Методика викладання природознавства в початкових класах : навч. посіб. / К. Д. Шевчук, М. Г. Іванчук; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2010. – 168 с.

Література з дисципліни «Методики навчання дисциплін мистецької освітньої галузі»

1. Антонович Є.А., Свид С.П., Проців В.І. Художні техніки у школі / Курс лекцій (спекурс). – Івано-Франківськ, 1994. – 247 с.

2. Босанець Л.В. Художні техніки рисунка. - Одеса: ОДПІ, 2002. – 134 с.

3. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. – 276 с.

4. Крамаренко А.М. Методика трудового навчання та художньої праці : навч.-метод. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл. напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / А.М. Крамаренко, К.І. Донських. – [3-є вид., перероб. і допов.]. – Донецьк : ЛАНДОН-ХХІ, 2011. – 302 с.

5. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення. – Харків, 2003. – 255 с.

6. Красноголовець О.С. Основи скульптури: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 171 с., 28 с. іл.

7. Малицька О.В. Методика навчання образотворчого мистецтва в початковій школі: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закладів напрямів підготовки 6.010102 Початкова освіта, 6.030103 Практична психологія] / Олена Володимирівна Малицька. – Бердянськ: Видавець Ткачук О.В., 2014. – 312 с.

8. Малицька О.В. Образотворче мистецтво з методикою навчання : навч.-метод. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закладів напряму підготовки 6.010102 Початкова освіта] / Олена Володимирівна Малицька. – Бердянськ : БДПУ, 2016. – 344 с.

9. Печенюк Т. Кольорознавство. – К.: Видавництво "Грані-Т", 2009. – 192 с.

10. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. Видання друге, доповнене 2014. – 280 с.